

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága,
a Bíráló Bizottság javaslatára 2011-ben
Szakály Rákóczi utca 34o. sz. a Kaposmenti Tájházat

Citrom-díjban részesíti.

Hazánk országos műemléki védelem alatt álló épületállományának jelentős hányadát teszik ki, a népi építészet emlékei.

Ezen épületek, építmények természetükből fakadó anyaghasználatuk miatt a szokásosnál sérülékenyebbek, az idő múlásával és az időjárással szemben érzékenyebbek. Ennek megfelelően megőrzésükben a folyamatos és állandó gondozás, karbantartás a legfontosabb. Ennek esélyét az eltérő szervezethez tartozó tulajdonosi és kezelői jogkör, a tisztázatlan felelősség erősen csökkenti.

Ez történt ezzel az épülettel is. A nyolcvanas évek elején példamutatóan helyreállították az épületet, berendezték, az állami tulajdonjog fenntartása (KVI, majd MNV Zrt.) mellett a település használta tájházként. Egy tűzvész a tetőszerkezet egy részét elpusztította. A kár ekkor még helyrehozható lett volna.

Sajnos ezt követően a nemtörődömség az épület teljes megsemmisüléséhez vezetett. A maradványokat a település a katasztrófavédelemmel bontatta el, a „legeredményesebb” műemlék-elhanyagolásért a tulajdonos és használó közösen, szinte egymással versengve tett meg mindent. Ezzel nemcsak az épület tűnt el, de a példamutató helyreállításba fektetett munka szellemi és anyagi energia is hiábavalóvá vált.

Sajnos az eset nem egyedi. Egyre többször találkozunk a gondozás híján - ami lehet tudatos, vagy csak érdektelenségből fakadó - pusztuló, vagy teljesen megsemmisülő emlékekkel. Ennek elsősorban föld (vályogtégla, „tömés-ház”jellegű stb.) épületek az áldozatai, melyeknél a víztől behatolása elleni védettségnek a megszűnése, már egy téli időszak alatt végzetes következménnyel jár. Néhány esetben, mintegy pusztulás utáni „jóvátételként” – ismét: állami támogatással - , teljesen át- és újjáépülnek az eredeti értékeiket elvesztett népi építészeti alkotások, azaz az elbontott helyén új anyagokkal és szerkezetekkel "vadonatúj műemlékek” „pontosabban hitelességüket nagyrészt vagy éppen teljesen elvesztett műemlék-pótlékok épülnek.

Ennek a súlyos értékvesztést okozó, negatív tendenciának sürgősen elejét kell venni!

A jelen CITROM-díjjal erre a káros és megengedhetetlen jelenségre szeretnénk felhívni a figyelmét minden érintettnek és érdekeltnek, az ilyen esetekben tenni hivatott, vagy képes szervezeteknek.